519

CANIGÓ

REVISTA MENSUAL CATALANA

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 1

CANIGÓ

REVISTA MENSUAL CATALANA

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 2

CANIGÓ

Any I. Méjic, Agost de 1918. Núm. 3.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 3

LA CORONA

Fábrica de Mistos.

4a. Gorostiza i Av. del Trabajo.

Teléfons:

Eric. 90 54 Mex. 64-66 Negro

Apartat Correu 160

Cable: ALMOCIA.

Almela, Montull & Cia.

MEXIC, D. F.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 4

MARCA REGISTRADA Nº 15674

COMPAÑIA DE ANILINAS HISPANO-SUIZA

MÉXICO, D. F.

Av. Uruguay, 56 Apartat 2789

Direcció Telegráfica:

— HISPASUIZA —

Códics: A. B. C. 4a i 5a. Edicions.

Casa Matriu:

HELVETIA COMMERCIAL Co. INC.

154, Nassau St.

Apartat 1477. - New York.

Colors d'Anilina

per a

Cotó, Llana i Seda

Sulfur de Sodi

Paranitranilina

Betanaftol

Sal d'Anilina

Oli d'Anilina

Prusiats

ACIDS

Muriátic i Sulfúric

Bicromats, Hiposulfits

Savons Industrials

per a

Teneries, Tintoreries i Estampat

Sulfoleina, Acetat de Cromo

"OIL SOAP"

NEGRES REDUITS

LACA NEGRA

NEATSFOOT, especial per a l'engrasament de cuiro.

IMPORTACIONS DIRECTES

DE TOTA MENA D'ARTICLES

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 5

DOLCERIA, PASTISSERIA

I CAFE

LA FLOR DE AMERICA

Av. Isabel la Católica, 7 - -

- - Teléfon Ericsson, 80-50.

JOAN GELADA

Nostre

XACOLATA AMERICA

és d'istil netament espanyol.

Nostre

BISCUIT GLACE

és lo que ha portat més fama a aquesta casa.

IMPREMTA

TREVALLS COMERCIALS.

RELLEUS I LLIBRES RATLLATS.

ENRIC GAVALDA.

4A. MESONES, 110. TELEFON ERIC 49-59.

MEJIC.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 6

SALON INGLES

Cafe i Restaurant.

SERVEI ESMERAT.

CLIMENT SALVA.

3a. BOLIVAR 29. -:- TELEFON ERIC. 13-75.

S'ADMETEN ABONATS.

Trajos bons, baratos i ben tallats,
sols a LES NOVETATS.

2a. BOLIVAR, 22. (devant del Orfeó Català, S. A.)

memoriaesquerra.cat – Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 7

Fábrica de Carbó de Bola

"LA POPULAR"

ENRIC MORENO.

DE DOBLE DURACIO QUE'L D'ALZINA.

NO FA FUM NI MALA OLOR.

4a. Sastrería 50. Teléfon Eric. 9273.

Méjic, D. F.

Napoleón

FOTOGRAFIA.

Av. Francisco I. Madero, 47.

Teléfon Eric. 7-90.

MEJIC, D. F.

Bonnin

JOIERIA I RELLOTJERIA.

Av 5 de Mayo 57. Méjic, D. F.

Teléfon Eric. 4545

Tallers de Gravats,

Joiería i Rellotjería

JOIES DE TOTES MENES

Els millors preus de la Capital.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 8

IÑESTA GERMANS.

- Magatzemistes i Fabricants de -

- - - - Vins i Licors. - - - -

Importadors Directes de Conserves i Olis Espanyols.

4a. DEL SOL No. 78.

Teléfon Ericsson 53-10.

MEJIC, D. F.

Representants Unics del Xacolata Torrent, de Bañolas.

memoriaesquerra.cat — Carnigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 9

No. 7138

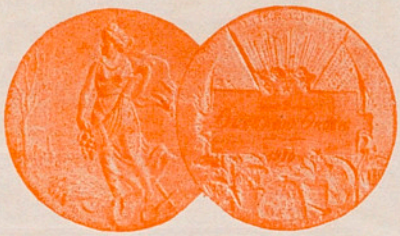

J. M. O.

OLAGUER ORDEIG.

-:- Fabrica de Fils per a Cusir, -:-

-:- Teixir, Brodar i Bonetería -:-

3a. Penitenciaría 34. -:- Tel. Ericsson 57-74

MEJIC, D. F.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 10

CANIGÓ

REVISTA MENSUAL CATALANA

Any I. | Méjic, Agost de 1918. | Núm. 3.

CRONICA

Honren avui les nostres pàgines, el retrat del gran patrici catalá, i un dels millors capitols de sa obra capdal "La Nacionalitat Catalana."

Are fá un any, en la tranquila i xamosa vila de Castelltersol, finia en Prat de la Riba, i fins aquest moment solemne tingué la fermesa de que la seva obra s'havia acabat.

En els últims moments, al atançárse-li la seva esposa per a animar-lo, ell li digué: "Sé que'm trobo en perill de mort i sé que'ls metjes l'haurán ja decretada, mes no hi fa res, perque per sobre de la ciencia está el Destí i crec per la fe de la meva ánima que si la meva obra no está acabada, viuré, i si ja pot viure per ella sola, em moriré."

Si no haguessim trevallat aprop d'ell, si no haguessim conegut a N'Enric Prat de la Riba, les seves últimes paraules ja ens deien qui era.

Aquesta fermesa i convicció fins als últims moments, sintetitsen la fe que tenia en ell mateix, i la confiança en haver acabat son trevall: el d'haver sabut despertar la conciencia del poble, reconstruint les columnes de la nacionalitat catalana, soterrades desde'l temps de la desnacionalitsació.

El recort que avui li dediquem, no és la nota necrológica de compliment, ni la biografia carrinclona i

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 11

pesada del polític que solsament ha fet que política. Les nostres paraules en aquests moments son filles de l'admiració que per ell sentim, admiració que s'ha arrelat tan en el nostre cor de catalans, que en aquestes terres on tan poc arrelades estan, per desgracia, les tendencies nacionalistes catalanes, fan creixe el nostre amor per Catalunya i pels homes que tan l'enalteixen.

No pot pas negar-se l'indiferencia amb que aqui se segueix el procés de la política catalana, i aquella es posa de manifest quan ens trobem sorpresos per un aconteixement com el de la mort de N'Enric Prat de la Riba.

Mes deixem apart tot alló que pogués semblar algun cárrec dirigidit contra determinats elements i seguim nosaltres la nostra tasca.

En Prat de la Riba, batallador incansable del nacionalisme catalá, deixá la seva obra acabada, i a n' ell se li poden aplicar les mateixes paraules que digué En Prat quan la mort del Dr. Robert. "La seva obra está complerta. Per gran i dolorosa que sigui la seva pérdua, ens queda el consol de veure acabada la part més dificil de sa missió social i política. Si senti arribar la mort, no tingué, com molts, el dolor de deixar a mig fer, embastada, llur obra." ¿No hi trobeu un simbolisme en aqueixa mort d'En Prat de la Riba? Mireu com té tota la apariencia exacta i perfecta de l'órbita de la vida. Sa mort en el poble que'l vegé neixer, el seu ideal acabat, perfecte i admirat de tots, coronant la vida exemplar d'aquest patriota de cor i de sentiments nobles, desprovist de totes les baixes passions.

Mes en Prat no pogué fruir els fruits de la seva obra; si bé aquesta era finida, li mancava el tribut d' admiració que li devia Catalunya.

I nosaltres tenim el deure de donar-la a coneixer per tot arreu ont ens trobem. Tenim el sentiment de no haver-nos trobat a Catalunya en aquells jorns de dol, en que tot el poble volgué rendir un tribut an aquell que en lloc de crear llur personalitat, creá la personalitat de Catalunya.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 12

Perque en Prat de la Riba no era un politic del carrer, ni d'aquells que van al Congrés espanyol a fer torneigs d'oratoria: era un estratega cerebral, qui des de llur despatx guanyava les batalles.

"Catalunya ha perdut el seu pilot,—deia un escriptor catalá en aquells dies—el savi pilot, práctic dels esculls, experimentat en les tempestes, el qui, invisible, reclós en la seva caseta de derrota, amb la ma al timó i els ulls fits en la brúixula, ens menava a port.

I encara, al morir, ha sigut exemple i guia.

Oh, com ens hem enfervorit per Catalunya desde la mort d'en Prat! L'acte del seu enterrament era una manifestació de dol, peró era a l'hora, ningú pot duptar-ho, una manifestació d'energia indomable, triomfal. Sabem al menys com s'estimava Catalunya al mestre, i d'aquesta estimació, d'aquesta idolatria, s'en han fet cárrec els nostres enemics.

I nosaltres mateixos hem trobat al comptar-nos en el darrer homenatge, un convenciment de forsa: hem vist que erem legió, que la victoria ens somreia damunt les despulles del victoriós retut."

També nosaltres, des de aquestes llunyanes terres, volem sumar-nos a la gran legió catalana; també fora d'ella ens sentim enardits per a lluitar per ella, per aquesta Catalunya, la dels dolços recorts, de l'enyorada llibertat.

Si nosaltres ens trobessim a Catalunya deixariem una corona de flairoses flors sobre la tomba d'En Prat de la Riba, mes per dissort ens trobem allunyats d'ella. Serveixin doncs aquestes lletres sinceres, de verdader testimoni i de fervorosa admiració, i cerquem a l'escalf de les seves cendres—com diu en Prudenci Bertrana—un santuari de coratge i de patriotisme.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 13

LA NACIONALITAT CATALANA

CAPITOL VII.

La *etnos ibérica*.—La unificació romana. – Triomf de les nacionalitats esclavisades. —La llengua catalana.—L'esperit nacional.—Empuries.—L'art de Catalunya.—L'esperit mercantil.—Criteri jurídic i polític de les terres de llengua catalana.

QUAN el viatjant fenici que Avienus va copiar, resseguía, cinch cents anys abans de J. C., les costes del mar Sart, va trobarhi la *etnos ibérica,* la nacionalitat ibera, extesa desde Murcia al Rhodan, aixó és, desde les gents libi-fenicies de la Andalusía oriental fins als Ligurs de la Provença. Aquelles gents són nostres passats, aquella *etnos ibérica* la primera anella que la historia'ns deixa veure de la cadena de generacions que han forgat l'ánima catalana.

La falsa posició del territori que ocupava, obert per totes bandes y posat al bell mitg del camí de les gentades invasores, va ser fatal pel nostre poble. Els Ligurs passaren al riu y Hecateu els trobá ja a Narbona, Skylax de Carianda y Skymno de Chio, dominant als ibers desde'l Rhodan fins Empuries. Pel cantó de Migtdía les tribus fugitives de Tartessia havien també invadit la terra ibera, establintse en la Edetania, la moderna Valencia, aont les vegé Herodor.

Darrera dels vençuts, els vençedors; darrera dels Tartessians, els Cartaginesos: primer, les illes de Mallorca, després, totes les terres del Pirineu ençá varen caure sota llur domini. Mentrestant, per la banda del Nort, les tribus gales extenien cada cop més l'imperi.

Un dia la terra catalana va extremirse tota, sentint passar tot el poder de Cartago cap a Italia, y encara no s'havia revingut de la impresió d'aquell espectacle, quan desembarcaren en ses costes els primers llegionaris de Roma. Al cap de tres sigles la *etnos ibérica* havia desaparescut, com casi totes les de la Europa occidental, entre'ls plechs de la civilisació romana. Un troç l'havien enganxat a la Hispania, l'altre troç a la Galia.

Peró, sota'l pes de la dominació romana, l'esperit de les velles nacionalitats batega ab força, la unitat romana no més existia a sobre; per dintre, la varietat dels pobles durava com sempre. La civilisació y l'imperi de Roma havien colgat les ánimes de les nacions dominades, mes no havien pogut ofegarles, y totes, cada una a casa seva, treballaven per a infundirse en els elements que li havia imposat la Ciutat romana, pera transformarlos, d'acort ab les propies necessitats, pera enmotllarlos al propi carácter y al propi temperament, y un dia, després de sigles de treball no interromput, quan ja'l poder polític de Roma havia saltat a troços, varen sortir a la llum de la historia els vells pobles soterrats, cadascú parlant sa llengua, y la vella *etnos ibérica,* la primera, feu ressonar els accents de la llengua catalana desde Murcia a la Provença, desde'l Mediterrá al mar

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 14

d'Aquitania. Ligurs, Gaélichs y Tartesians, Grechs y Fenicis, Cartaginesos y Romans no havien fet recular ni un pam de terra al nostre poble. Les fronteres de la llengua catalana eren les mateixes que assenyala a la *etnos ibérica* el més antich dels exploradors-historiaires.

Aqueix fet, aqueixa transformació de la civilisació catalana, és un fet que per ell sol, sense necessitat de cap altre, demostra la existencia de l'esperit nacional catalá. Encara que després d'engendrar la llengua catalana no hagués produit res més, l'ánima de nostre poble'ns hauria ja revelat les ratlles fonamentals de la seva fesomía, estampades en la fesomía de sa llengua.

Peró, per més que may la unitat del poder politich hagi acoblat totes les energies nacionals dirigintles al cumpliment dels ideals colectius, l'esperit nacional de la gent catalana ha deixat sempre rastre de la seva existencia en totes les épocques de la historia, s'ha manifestat en altres fets, que en conjunt formen una altra prova incontrastable de la individualitat de la nació catalana.

Els que han recullit y estudiat les velles monedes de la antigüetat pre-romana s'han adonat desseguida de que les de la banda de llevant d'Espanya y mitjorn de Franca formaven un grupo apart, caracterisat, entre altres coses, per certes particularitat del alfabet, y encara que aquesta lley d'investigacions está molt endarrerida, alguns observadors han descobert ja en les llegendes les probes d'una varietat fonética, d'una fonética especial, que en les especialitats que li són conegudes coincideix—fet admirable peró llógich—ab la fonética de la llengua catalana.

Encara que no constituís cap unitat política, la ciutat d'Empuries, ab la forga d'atracció propia de les grans capitals, s'havía constituit en centre de nombroses comarques. Donchs bé, el rastre de la seva influencia l'ha trobat la arqueología casi sempre dintre de les fronteres de la *etnos ibérica,* y en el primer tractat entre Roma y Cartago's fixa'l límit Sur de Roma y les seves aliades, entre les quals estava Empuries, en l'indret de Murcia, límit Sur de la llengua catalana.

Y aquest germen incipient d'una acció política comuna's troba més tart en la sublevació de Gilderich y en la de Paulus pera coronarse a Narbona rey de l'Orient; en els mateixos origens de la formació del reyalme visigot ab la capitalitat de Tolosa y de Barcelona; en la cooperació a la obra d'expulsió dels serrains, en la política dels comtes de la casa de Barcelona fins a Pere II, el de la batalla de Muret.

La unitat de cultura va manifestarse d'una manera esplendorosa. La poesia dels trovadors, ab tot y'l convencionalisme propi de tota literatura cortesana, va ser una bella florida de l'esperit d'un gran poble; les tonades d'aquella llengua artificiosa feta ab *motz triatz* entre'ls diferents dialectes dels nostre idioma nacional, va ferse sentir en totes les corts de l'Occident y del Mitgdia y va despertar la inspiració poética en la ánima de totes les nacions que les escoltaren.

La unitat de l'ideal artístich de la nostra nacionalitat va encarnarse també en el naturalisme severíssim, senzill y ben proporcionat de l'art románich, que és l'art del nostre poble, el que ha tret més ufana en tots els paissos de llengua catalana; com apareix també en l'aire especial, en la fesomía ben nostra de la arquitectura gótica, que, vinguda de terres del Nort, no llevá entre nosaltres sinó després d'emmotllarse a les exigencies del geni de la nostra raga.

La existencia d'aqueix esperit nacional se manifesta aixi mateix en la unitat de la vida económica. Totes les regions de llengua catalana, tant les que vivien baix el govern dels Reys d'Aragó com les que depenien de

memoriaesquerra.cat – Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/9/1918, pàgina 15

la casa de Franca, eren países essencialment mercantils, la industria era en tots ells una funció económica secundaria; tant es així, que les regions sotmeses a Franca varen trobarse desseguida en lluita oberta ab l'industrialisme dels países del Nort, de la Franca propiament dita, donant origen a la primera batalla de que fa esment la historia entre la protecció y'l lliure-cambi, fórmules de la oposició dels interessos económichs dels dos pobles.

Voleu més proves encara? Us en donaré per acabar, una que val per moltes. Ab tot y que en el dret les determinacions arbitraries de la voluntat humana y les influencies exótiques y les necessitats del moment y del cas y del lloch concret y determinat exerceixen una grandíssima influencia, ab tot y que en els países de llengua catalana no hi ha hagut may un sol poder llegislatiu, sinó nombroses sobiranies polítiques, malgrat tot això, en el fons de la vida jurídica desenrrotllada en les terres de la llengua catalana, s'hi troba una unitat fonamental de sistema jurídich.

En les arrels de tota varietat de lleys y práctiques consuetudinaries sobre la vida jurídica civil, s'hi troben els dos grans principis següents: de primer la consagració de la llibertat individual de que es espressió l'aforisme jurídich popular *tractes rompen lleys,* que fa al poble llegislador de sí mateix per medi de la repetició d'actes, per medi de la costum; després el reconeixement del gran valor social del patrimoni familiar, el culte de la casa, una especie de religió de la llar.

La vida política ve informada també per dos principis fonamentals: d'una banda el principi de llibertat política més ample que's manifesta en la constitució de les corts, en la doctrina del pacte fonamental entre'l sobirá y'l poble, en la representació d'interessos portada al extrém de concedir sovint vot electoral a les dones, en la especial constitució del régim municipal; d'altra banda el respecte a les gerarquies socials, això es, una invencible repugnancia per l'igualitarisme. Conseqüencia dels dos: un individualisme que impossibilitá als países de llengua catalana de constituirse en unitat política nacional y en feu cáurer una part grandíssima sota'l domini d'un altre poble.

Aqueixa gran unitat jurídica és tan clara que tots els historiadors del dret francesos han de començar per la divisió fonamental entre'ls países de dret escrit y'ls países de dret consuetudinari, entre'l Nort, ple de desordre—son paraules d'un francés, en Thierry—y'l Mitgdía més civilisat, més próspers, governat menys directament, ab més llibertat, més equitat en el dret, menys desigualtat de condicions personals. Ara be, les fronteres d'aqueixes dues grans unitats jurídiques passen per llá meteix ont passa'l termenal de la llengua catalana y la francesa.

Després d'això no haig de afegir cap més paraula: si existeix un esperit colectiu, una ánima social catalana que ha sapigut crear una llengua, un dret, un art catalans, he dit lo que volía dir, he demostrat lo que volía demostrar: això és, que existeix una NACIONALITAT CATALANA.

ENRIC PRAT DE LA RIBA.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/6/1918, pàgina 16

ELS TERMES DE LA QÜESTIO CATALANA

NO és aquest el lloc per a exposar una vegada més, llargament, la qüestió catalana. Peró bé convindrá, tot passant, oferir unes quantes consideracions capdals an aquells qui ignorin encara els termes de la nostra oposició.

La paraula *nació*, aplicada a Catalunya, no constitueix un concepte polític, sinó un concepte sociológic, étnic. Si Catalunya és nació (i així ho creiem nosaltres,) ho sería encara que la tiranitzés una metrópoli unitaria. Si no ho fós, la seva independencia no podría tampoc, sobtadament, nacionalitzaria. Es cosa que no depén de la voluntat dels homes, ni de l'albir de les lleis humanes. Exactament com la qualitat de l'idioma, aplicada al catalá, és un concepte filológic que no pot ulterar la volubilitat de les academies.

Per això l'expressió *nacionalisme* sería una vaguetat política si no fixessim el grau d'emancipació o de personalitat que amb ella voldríem designar.

Mes, per sobre aqueixa distinció purament objectiva, hi ha en el catalanisme un fenómen de voluntat. Una voluntat de diferenciació. En quin sentit? Per part de l'escola histórica (des del tradicionalisme a la «Lliga»), en sentit regressiu. Per part de l'escola filosófica (des del federalisme a les modernes esquerres catalanes), en sentit progressiu.—Ara bé: toca a l'Estat el desarmar l'una o l'altra d'aqueixes tendencies per medi de la propia evolució del poder central. Aixi el govern Maura va representar evidentment una al·liança entre el govern i la «Lliga». Així, inversament, les esquerres catalanes, adherint-se a la República, han relacionat intimament l'ideal propi amb la total lliberalització espanyola.

Els termes són clarissims. Una nacionalitat conscient, com Catalunya, tindrá tant més interés en mantenir-se unida estretament a un Estat, en quant aquest Estat li garantitzi millor la llibertat propia. Per això jo no sé veure com a qüestions diverses el problema total d'Espanya i el problema particular de Catalunya. Catalunya és una *persona política*, conscient d'una inferioritat de la qual voldría emancipar-se; i hi ha un medi, gloriós per a tots, d'emancipar-se'n pacíficament: elevant el nivell de totes les nacionalitats espanyoles a la mida de l'ideal somniat per la conciencia catalana.

Es evident que una nacionalitat graduará el séu amor envers l'organisme polític director a mesura del benestar que hi trobi, segons els medis que hi trobi per a donar expandiment i creixença a la propia genialitat col·lectiva. I l'idioma és l'instrument ineludible d'aqueixa expansió.—Que'ls governs facin, doncs, examen de conciencia; que's demanin si mereixen aquella adhesió; si han dotat a Espanya d'aquelles excel·lencies polítiques capaces de concitar-se l'amor dels pobles i dels ciutadans. On són les lleis alliberadores i educatrius? On són les proves d'un amor digne d'ésser correspost? No's trobarán, certament, en aqueixes disposicions restrictives i draconianes, qui voldríen obtenir per força les afeccions que no poden lograr-se per obsequi natural!

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/6/1918, pàgina 17

Es verament una norma de justicia la qui equipara i coordina les solidaritats nacionals amb les disposicions de llibertat ciutadana.—Feu-vos dignes de quel's pobles us tributin llur estimació, abans d'exigir-la com un deure civil.

*
* *

Per lo demés, en el problema catalanista hi ha un altre móvil poderós, veritable força centrípeta del catalanisme: la rivalitat entre dues urbs, entre dues ciutadanies, entre dos *coàguls de poble,* entre dos orgues de voluntat col·lectiva: Madrid i Barcelona.—I, contrariament, per a neutralitzar l'urgencia del problema, hi ha també una força centrífuga; una fortíssima i creixent qüestió social, nascuda de la condició laborista de Barcelona: la lluita entre pobres i rics, ja que entre els pobres hi ha nodrides masses d'emigrants, qui no poden sentir com a propia l'aspiració de Catalunya; i fins els mateixos treballadors catalans tenen l'ánima ausenta y estranya al catalanisme, perqué llur conflicte social esta molt per sobre el conflicte local de Catalunya; i senten en favor propi l'impuls de l'obrerisme mondial com una *catolicitat,* com una universalitat.

GABRIEL ALOMAR.

DE CARA A LA MUNTANYA

I.

De cara a la muntanya, rebec contra el dolor,
jo sento el vent, on sonen, sense desfal·lior,
d'una elegia heróica oboes i timbales.
Tot és el vent, el vent, que sab plorá amb les ales.

II.

Oh gran muntanya nua, egregi monument!
ta nuditat conorta mon dol, secretament.
Oh cim agut,—inmóvil membrança de la glória!—
L'altura, ensems, és l'ara i l'eina immolatória.

III.

Ve de les valls remotes la blanca processó
de boires. Una massa confosa amb un penó?
Un tálem dolç que branda amb encensers devóra?
Una renglera llarga d'estranya gent que plora?

IV.

Oh cim: tota la boira se'n va cap a ponent.
Mentres les nostres vides van desfilant migrades,
tu creixes en arbredes, i fonts, i fondalades.
Tu restes. Es la boira, només, qui es torna absent.

JOSEP CARNER.

(Publicada a Barcelona el 8 d'Agost de 1917, en el periódic "Cuca-Fera" amb motiu de la mort d'En Prat de la Riba.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 18

ENRIC PRAT DE LA RIBA

En Prat, l'home de visió integral de la Patria nova, ha mort conduint son poble a la vista de la Terra promesa i, com els martres de sang feconda, vegent serenament la mort entrar en la cambra blanca de sa casa pairal, ha caigut al cop de la destral enemiga que fa anys el malferí en la presó de Barcelona.

Potser per estar massa prop d'ell encara, cegats els ulls de llágrimes, no sabem veurer el resplandor que nimba sa testa com els Sants, ni'ls rajos de llum que surten de son noble front de profeta, i'l plorem debent pregar-li com a Sant de la Patria, que la guia desde el món de la Llum i del Misteri.

J. PUIG I CADAFALCH.

Agost de 1917.

CANIGO
Suplement Artístic
Méjic, Agost 1918

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 19

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 20

PAIS I GANXOS

ELS AMICS

No vull tractar les meves amistats amb delicadesa, sinó amb el més aspre coratge. Qué són reals, no són pas fils de vidre ni dibuix de gebre, sinó la cosa més forta que coneguem.

R. W. EMERSON.

Aqui teniu vosaltres els de la frévola amistat, els falsaris de l' amistat, una expressió eloqüent del filosof americá, encaixada en les savies paraules que'm serveixen d'epígrafe.

Ell ens parla de l'amic de debó: no de l'amic improvisat en una taula de café, o en el concurs d'una societat qualsevol, ni en els negocis volanders de la vida: de l'amistat teixida amb constancia, amb valors morals, dia a dia, jornada a jornada, fins a fer–la tela d'acer irrompible a tots els cops que puguin posar a prova llur resistencia, és de l'amable amistat que'ns dóna a entendre.

El cultiu de l'amistat és cultiu de cuidado, és flor d'esquisit conreu, guardada als vents tramontans, recullida a les soleiades, defensada a les pluges, cuberta a les serenes. La flor, així, sabrá esdevenir dolcissim fruit per a l'home de sed d'amistat qui podrá fruir–ne llur carn sucosa i emmelada.

Jo veig un noi en el camp, quina irreflexivitat i cobdicia el posa junt del primer arbre que troba al pas, arrebatre la fruita, que penja, verda encara, de la branca nodriua, arrencada fóra de temps. La trova aspre, i la llença amb enutj i desconsol.

Jo veig al mateix noi, novament buscar un altre arbre amb la cobdicia i irreflexivitat d'avans, i, amb el mateix desengany, deixar–la caure de llurs mans, abandonada. Mai arriva a pensar que'l poc enteniment llur, és el motiu fixe del fracás.

Quantes vegades recullim l'amistat, com la fruita, de terra, en els diversos cultius mundans; i al donar–li l'anhelosa dentellada, trovem el cuc del desengany qui pudreix el sí carnós baix la forma envellutada d'aliment en saó.

Es tant difícil trovar un amic com un bon llibre–el llibre és l'home i l'home és el llibre–No és, a vegades, el llibre enquadernat de fina pasta amb reales daurats, el bon llibre: aquell llibre desmanegat, en el revolteig de l'Encant, esgrogueit per el temps i l'abandó, té les paraules buscades de bondat i de belleça; d'ensenyança i de consol... i el deixem sensa fullejar–lo, impresionats malament per llur aparença raquítica de llibre *dolent*.

En les Carnestoltes de tot l'any en que vivim, la disfreça d'amic fingeix els posats correctes de bona societat amb totes les caretes possibles: hi ha l'amic de rialleta ignocent, amanyagadora i hipócrita; altre que ve a associar–vos en les vostres tribulacions donant–vos consells i coratge, per a, després, riure's de les vostres covardíes; peró, el més perillós de tots és el que ve amb disfreça d'afalag, la disfreça aduladora, que s'os enrosca a l'ánima com una serp de dolç verí, xiulant–vos afeccions i emborratxant–vos d'elogis, mortalment.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 21

¿On és l'amic? ¿On trovar–lo que no siga feble com el vidre i débil com la tela d'aranya empolvada i griça?

L'Enric Heine buscá entre la taifa que'l rodejava, l'amic; i quan va trovar–lo, es lamentava escéptic, de no poguer–li donar l'abraçada fraternal i digne: l'amic d'ell, el car, el dilecte, no era altre que ell mateix!

MARIAN VILAMAR.

DE SOCIETAT

Enllaç Daniel Montull - Carme Vallés

La nota social de més relleu durant el mes passat, sigué sens dupte l'enllaç de nostres volguts paisans el Senyor Daniel Montull amb la xamosa Senyoreta Carme Vallés.

El contracte civil tingué lloc el día 17 de Juliol, en el domicili de la familia Vallés.

L'enllaç eclesiástic se celebrá el día 18 en l'aristocrátic temple de Ntra. Sra. de Guadalupe, quin a més de les seves gales naturals, lluía un elegant adorno floral i una superba il'luminació.

Foren padrins de mans el Senyor Josep Iglesias i Senyora Dolors G. de Iglesias, i de velació el Senyor Ignaci Catá i la Senyoreta Agneta Vallés.

Donades les grans simpatíes amb que conten els nuvis, era d'esperar que a aquest acte hi assistís una nombrosa i escullida concurrencia, com així sigué en efecte.

Anotarem entre'ls concurrents a les següents families: Antoni Batista, Santiago Berenguer, Francesc Bustillo, Dámaso Carbellido,

memoriaesquerra.cat — Canigo [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 22

Detalls de l'Enllaç

MONTULL - VALLES

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 23

Dámaso Carbellido fill, Francesc Casabosch. Constantí Celorio, Enric Dalmau, Josep Fábregas, Josep Iglesias, Joan Lainé, Francesc Mariné, Josep Mariné, J. Martí Miret, Enric Olaya, Victori Perez, Lluis Rodríguez, Antoni Simó, Manuel Sopena, Josep Vallés i Daniel Ventura. Senyores: Sara V. Vda. de Cruz, i de Grisi. Senyoretes: Catalina Molas, Emilia Solórzano. Senyors: Facond Baró, Josep Bausá Rabasa, Jaume Bosch, Alfons Casamajó, Ignaci i Miquel Catá, Ramon Centellas, Lluis Chacón, Domingo Domenech, Alfred Grisi, Conrado Guasch, Marcelí Iglesias, Joan Lamadrid, Lluis Lozano, Josep Martinez, Frederic J. Molas, Adjutori Ollé, David i Emili Peláez, Jaume Plá, Carles Quintano, Francesc Riera, Manuel Sarracilla, Enric Vendrell, Eusebi Vidal fill, Salvador Villazón i molts altres que escapen a la memoria del cronista.

Després del enllaç els invitats sigueren obsequiats amb un lunch en el domicili del nuvis, ont hi tenien preparada una caravana d'automóvils, que una vegada ocupats pels invitats, feren camí envers al rialler i pintoresc San Angel Inn, ont fou servit un espléndit ápet en un dels elegants salons del restaurant.

Els entaulats eren ben aprop de cent, i durant la convivialitat regná la major alegría.

Després del dinar s'organitzá un ball que durá fins a les primeres hores de la nit, retornant els invitats cap a Méjic, ont entre cants i xistos ens hi trobarem en un moment.

Els nuvis van rebre un gran nombre d'obsequis, dels quins n' anotem sols una part per manca d'espai per a posar la llista completa: Daniel Montull, joc de joies de perles i brillants.—Agna Gual de Vallés, joc trinxants plata.—Agneta Vallés, cobre-llit de crochet.—Josefina Vallés, coixí brodat.—Josep Iglesias i senyora, vaixella porcelana i una altre de cristal baccarat.—Ignaci Catá, joc cuberts plata i cuadro.—Dámaso Carbellido i familia, joc tocador amb incrustacions or, un parell artístics jerros i una estatua bronzo.—Enric Olaya i senyora, lámpara per a sala.—Ramón Centellas, joc per a café.—Domingo Domenech, vaixella cristal i joc per a té.—Iglesias i Martínez, ponxera plata.—Ramón Rovirosa, un centre de taula.—Lluis Rodríguez i familia, extutx amb cuberts de plata.—Demetri Ezquerra i Cía. mirall amb marc plata.—David i Emili Peláez, joc de plata per a café.—Dámaso Carbellido fill i senyora, coixí de seda brodat.—Carles Quintano, una caixa corbates.—Daniel Ventura i senyora, joc per a peix.—Enric Dalmau i senyora, un estutx amb cuberts de plata i un centre taula.—Francesc Mariné i familia, joc plata per a ous.—Lluis Chacón, uu florero.—Josep Mariné i senyora, una jardinera.—Germans Guardiola i familia, vaixella per a fruita.—Antoni Simó i senyora, coixí pintat al oli.—Tomás Molins, una agulla corbata.—P. M. Amézaga i senyora, dos jardineres.—Conrado Guasch, una figura eléctrica.—Constantí Celorio i familia, joc estovalles fil.—Victori Pérez i senyora, objecte plata per a tocador.—Delfina Pérez i germans, joc de té i mocador bolillo.—Francesc Bustillos i familia, estutx d'or per a costura.—J. Martí Miret i senyora, joc floreros plata.—Francesc Ill, servei per a peix.—Catalina Molas, mocador puntes.—Manuel Sopena i familia, rellotje taula.—Domingo Ballina, rellotje escritori.—Josep Roig, anell corbata.—Facond Baró, Joan Planas i Jaume Bosch, lámpara taula.—Francesc Rosell i senyora, polvera.—Joan Lamadrid, caixa licors.—Manuel Pingarrón, trinxant.

La redacció de CANIGO desitja als nuvis que la seva nova vida sigui font inestroncable de ventures.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 24

PAS-DOBLE

CATALUNYA

DEDICAT AL

CLUB CATALUNYA DE SPORTS

PER EN

JOAN AULI

CANIGO
SUPLEMENT MUSICAL
MEJIC, AGOST 1918

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 25

PAS-DOBLE "CATALUNYA"

Música de JOAN AULI

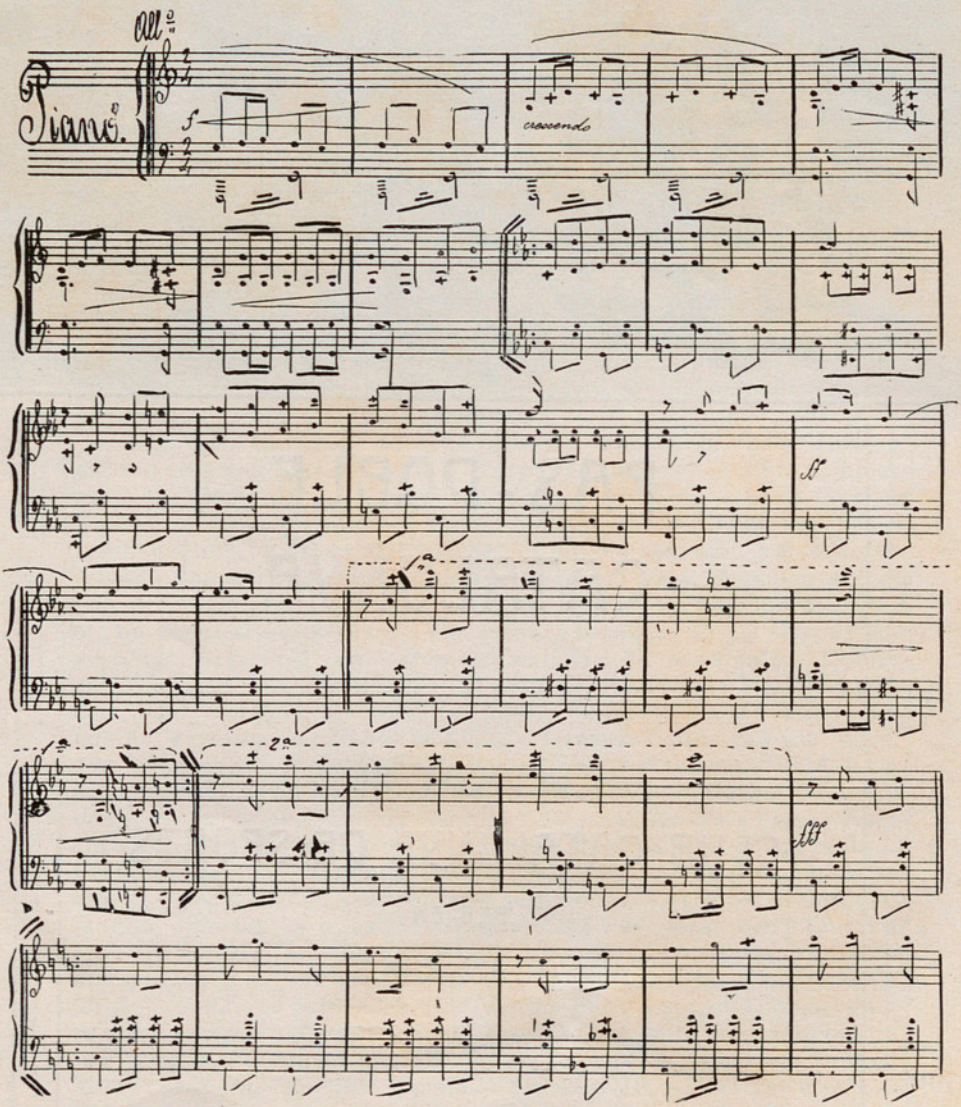

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 26

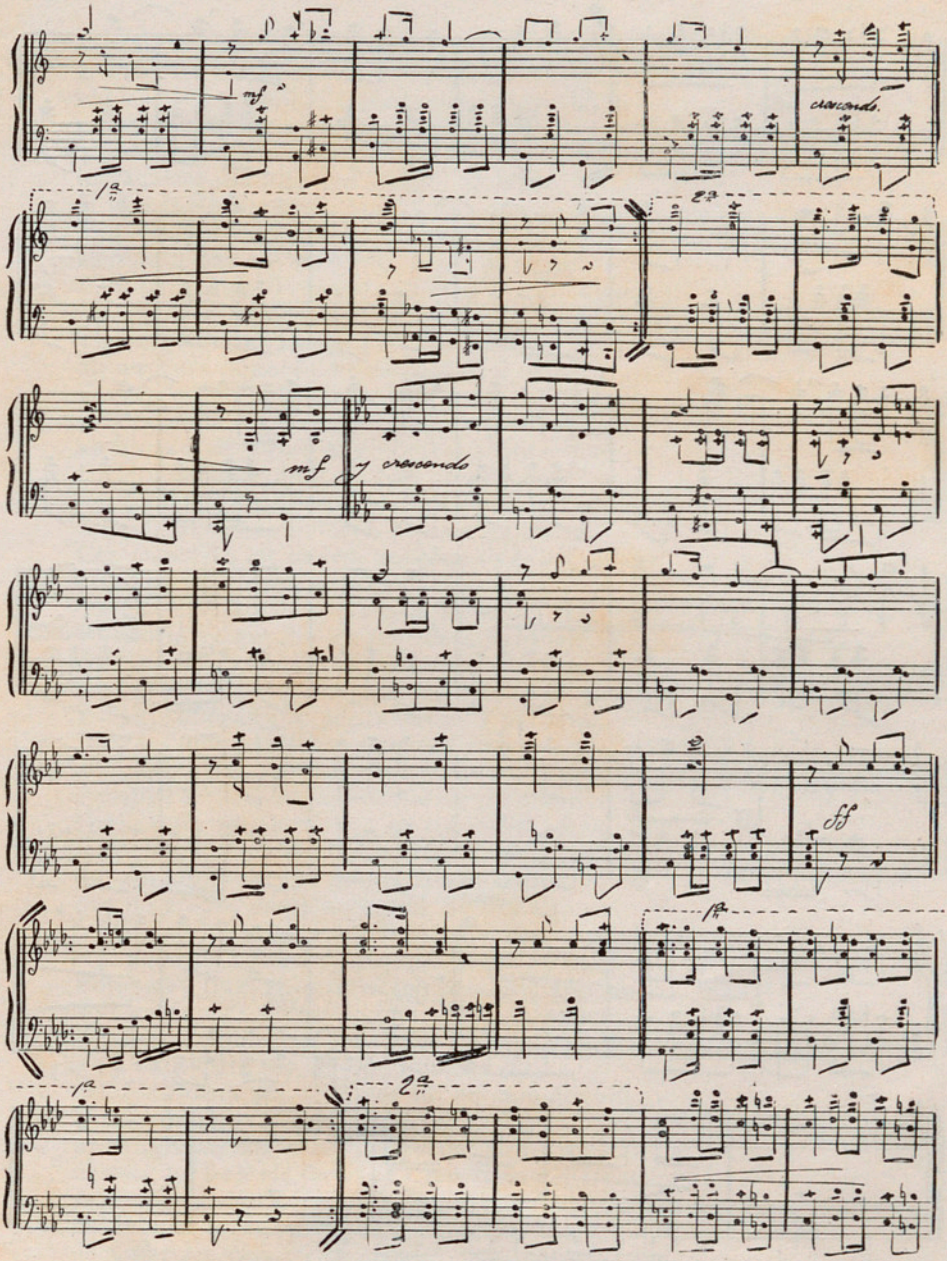

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 27

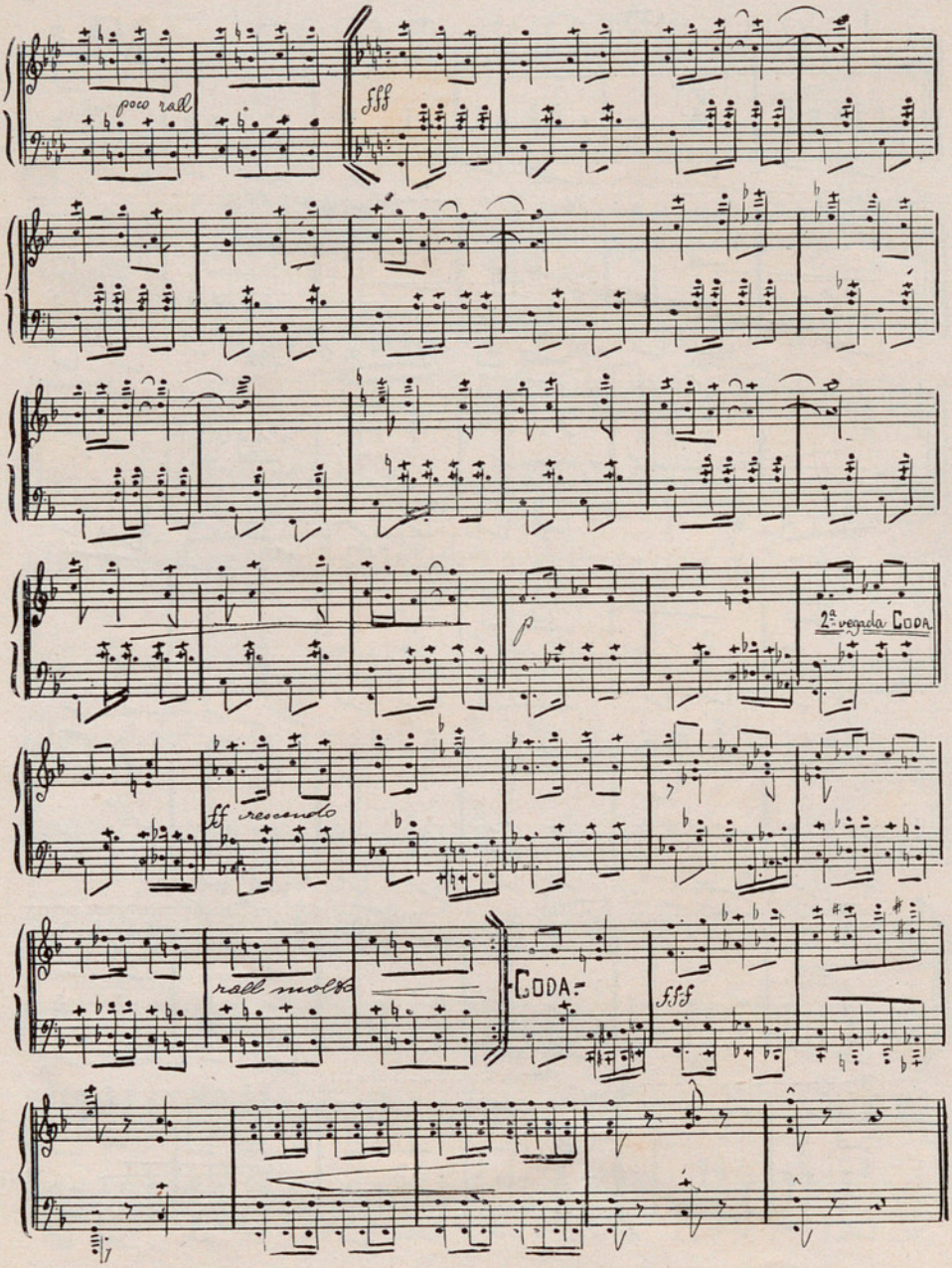

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 28

Estances a l'Infermera

Lema: Dones de França

S'endevinaven d'or sota'ls vels del seu fron
els sedosos cabells, l'esguart era pregon
y'ls seus ulls els més blaus que hi puguin havé al món.
Y vestía de blanch, albíssima, de llins
inmaculats per totes les sales y jardins
si blanca de per fóra, més blanca de per dins.
Les seves galtes eren pálides de color,
semblava que sovint s'amaressin de plor,
d'un plor tranquil, segur, en mig de tant dolor!
Era un somriure blanch vora'l llit del malalt,
y alegrava de cop la pau del hospital
ab un riure no més com allunyant el mal.
Estava dreta, inmóvil, sempre vora del llit,
tot vetllantli les hores tan llargues de la nit,
ab un ram de violes mig obertes al pit.
El ferit la mirava ab els ulls divagants:
—Diguéume aquelles coses tan serenes d'abans.
Sobre'l front que bullía li posava les mans.
Les mans! Jo les hauría besades ab anhel.
Jo no sé qué tenien aquelles mans de cel;
tenien suavitats de flor y olor de mel.
Jo hauria volgut dur en les venes la sanch
del ferit y vessantla del pobre cos estanch,
vencent el dur repós d'aquest llit séu tan blanch.
Y sofrir llargament per la patria y per ella,
Y en les hores de febre sentir la maravella
d'aquelles mans de flor damunt de ma parpella.
Perque'l ferit debia ser bell y alegre abans!....
No sé quin sortilegi duya en les seves mans
que nosaltres, qu'estavem joves y forts y sans,
ne sentíem vergonya y may hauriem dit
que no gosant mirarla als ulls de fit a fit
sentissim una enveja terrible del ferit.....
Ay, donzella sublim d'un hospital de França!
Fores una llum pura qu'ab el temps va apagantse
no't veuré més y'n sento una estranya recança.
Y no vaig demanarte les violes del pit,
y no vaig dirte rés del que t'hauría dit,
del que't diria ara, lluny de tú, en mon neguit!
Y no vaig dirte res del teu mirar pregon,
ni vaig besar les mans que per mi ja no son,
ni vaig tocá ab els llavis la Creu Roja del front!
Ara't veig com t'enfiles per cel ceré, damunt
del fum de les batalles del lamentable munt
dels morts y dels ferits, sempre molt més amunt!
Ascendeixes pel cel del amor y'ls neguits,
serenament plegades, com coloms sobre'ls pits
les dues mans ungides amb la sanch dels ferits!

JOSEP MASSO VENTOS.

(Premiada amb la Flor Natural als Jocs Florals de Barcelona d'enguany.)

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 29

ELS NOSTRES ARTISTES

El Quartet Renaixement

CINC anys porta constituit el Quartet Renaixement de Barcelona, que's compon dels joves Eduart Toldrá, Josep Recasens, Lluis Sánchez i Antón Planás: violí primer, segon, viola i violoncel'lo, respectivament.

Els quatre distingits artistes sigueren alumnes de l'Escola Municipal de Música de Barcelona, baix la direcció dels mestres Gálvez (violí i viola), Soler (violoncel'lo), Nicolau (harmonía) i Millet (teoría e historia de la música).

El verdader inspirador, el que animá amb son entusiasme i son concell als joves Toldrá, Recasens, Sánchez i Planás a formar el Quartet Renaixement, sigué l'excelent viola En Rafael Gálvez, quartista amb en Monasterio i Arbós a Madrid, i ab en Krickboon, a Barcelona. Quan el senyor Gálvez morí en 1910, començaren amb unió d' altres alumnes de la Escola, a cultivar aquest genre, naixent en ells la idea de crear un quartet de corda, sólid al mateix temps que indisoluble, començaren a trevallar amb tenacitat i entussiasme en Janer de 1911, havent lograt consolidar son nom en el mon del art.

Un any feia que trevallaven quan se presentaren en públic (després de dedicar una sessió privada als mestres i crítics), en el Palau dela Música Catalana, el 25 de Febrer de 1912, interpretant el quar-

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 30

tet Imperial de Haydn, el número 9 de Beethoven i el César Franck, obtenint un afalagador éxit, que'ls animá a donar alguns concerts a Catalunya i Balears.

En la tardor del mateix any donaren un cicle històric del quartet de corda en el Palau de la Música Catalana, dividit en cinc sessions, executant quartets de Haydn, Dittersdorf, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Schumann, Borodin, Smetana, D'Indy, Bretón, Brahms i Franck.

L'historia artística d'aquesta simpática agrupació se desenrrotllá rápidament. Una série de triomfs ha sigut el premi a tan admirable tasca i a sa constancia.

En Març de 1913 se presentaren al públic de Madrid en el Ateneu, on interpretaren el cicle històric de quartets, produint una gran impressió, siguent pensionats per la Junta d'Ampliació d'Estudis per a l'estranger; tocaren en el Palau de l'Infanta Isabel i sigueren molt el·logiats per la crítica.

A París trevallen i estudíen profitosament; se relacionen amb mestres i artistes eminents; toquen en varis salons particulars; concorren a tota classe de concerts; toquen en el Centre Catalá, en la *Schola Cantorum*, on donaren a coneixer el quartet Turina; trevallen i depuren ses qualitats d'homes i d'artistes.

Des de París se traslladen a Berlin, i després a Viena. En la capital d'Alemanya donen un concert, amb el concurs de la plorada i il·lustre pianista espanyola María Cervantes, a cárrec de l'important societat «Berliner Tonkünsler Veviene», en el que tocaren els quartets de Turina i Villar.

A Viena donen concerts en el Club Espanyol, dedicat a la Embaixada; col·laboren amb la célebre «Wiener Lehler Kapellachor», i donen una sessió de música espanyola (Turina i Villar) en la «Wiener Tonküdtler Veviene».

De retorn a París, estrenen en la sala Pleyel el quartet en *mi menor* de C. del Campo; la Societé Musicale Independente els encarrega un concert, el qual interpreten els quartets de Turina i Villar, prenent part en aquest concert Manel de Falla, acompanyant cançons seves. La colonia espanyola, per iniciativa del Centre Catalá i patrocinat de la Embaixada, organitza un concert-homenatje, en el que toquen, amb en Nin, un concert d'en Bach.

Al esclatar la guerra retornen a Espanya, donan concerts en les Societats Filarmóniques de Valladolid, Coruña, León, Oviedo, Gijón, Burgos, Logroño, Zaragoza, i toquen a Madrid, Oporto, Catalunya (amb María Barrientos) i Balears.

A Barcelona donen concerts a la sala Mozart; fan una excursió a les Illes Canaries, i després estrená en Toldrá, amb en Fuster, en la Societat Nacional, la sonata en *si menor* d'Oscar Esplá, per a violí i piano.

A Barcelona organitzen una série de concerts (sis sessións) en els que donen a coneixer el quintet número 1 del P. Soler; un quartet d'Arriaga; la sonata d'Oscar Esplá, per a violí i piano, i en els que interpreten cançons de Falla i Lamotte de Grignon; tocan un sextet de corda de Brahms i el quartet de Debussy.

L'historia artística del Quartet Renaixement es tan rápida com brillant, siguent solicitat en tots els círculs on se rendeix tribut al art musical.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 31

Al fondar–se a Barcelona l'Agrupació d'Amics de la Música, els encarrega aquesta Societat dos concerts mensuals, en els que donen a coneixer son repertori, compost de cinquanta quartets escullits entre lo més sel·lecte del genre. L'Associació Wagneriana de la capital de Catalunya els encarrega l'audició complerta dels 17 quartets de Beethoven; aspiració que'ls entussiastes Toldrá, Recasens, Sánchez i Planás teníen desde que constituiren la notabilíssima agrupació.

L'audició íntegra dels quartets de Beethoven sigué una sol·lemnitat, siguent festejats per la culta Associació Wagneriana amb un bust de'n Beethoven en bronze, magnífica obra del esculptor Enric Casanova.

Recent–ment, en la Societat Amics de la Música, de Barcelona, han fet una campanya artística brillantíssima. En més de cent concerts que porten donats, no han deixat, per lo general, d'interpretar obres d'autors espanyols; conducta artística que mereix els més justos i sincers elogis.

La crítica ha fet, arreu, judicis veritables, reconeixent en el Quartet Renaixement qualitats excepcionals per al cultiu d'un genre tan espiritual i elevat com es la música de cámera.

A Madrid son estimats aquests joves (que tant han contribuit al desenrrotllo de l'afició a la música de cámera), artistes de cor, particular–ment en Toldrá, amb una vocació per l'art sens límits. Algunes vegades s'abandonen, els passa lo que a totes les nostres corporacions musicals: s'adormen sobre'ls llorers, i les agrupacions d'aquesta classe tenen de trevaliar constan–ment si vólen obtenir bonics conjunts.

En el Ateneu, en la Residencia de Estudiantes i en la Sociedad Nacional de Madrid, tenen molts admiradors. Els seus concerts acostumen a ser sempre interessants, donant a coneixer quiscuna obra d'autor espanyol. Aquesta temporada han tocat en la Nacional un quartet de Manzanares i una sonata d'en Nugués.

L'any passat prengueren part en una vetllada organitzada en honor dels savis francesos.

ROGELIO VILLAR.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 32

Roser Catalá

Rita Puig Cucurella

Josefina Puig Cucurella

Catalina Molas

ALBUM DE CANIGÓ

MEJIC, AGOST 1918.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 33

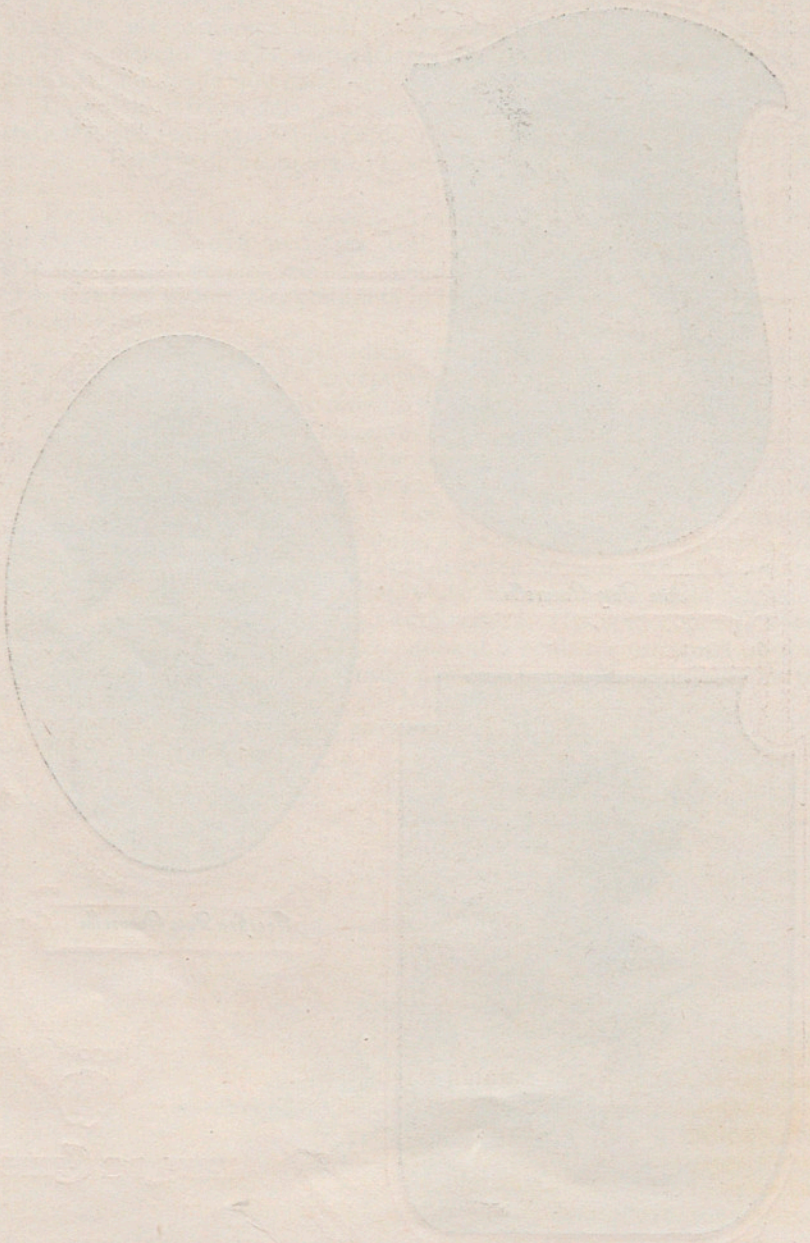

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 34

VEUS AMIGUES

PROBLEMAS NACIONALES

Rovira y Virgili publicó hace pocos meses un libro, El Nacionalismo Catalán, preñado de realidades e interrogaciones inquietantes. En sus páginas se concentran, fuertemente relevadas, las actitudes de una importantísima zona espiritual de Cataluña. El escritor nacionalista las exhibe al público de la lengua castellana.

Para los que vean en la península ibérica solamente un nudo geográfico de la parte occiduo–meridional de Europa, el libro del Sr. Rovira sonará a tantologías del ritornelo nacionalista, aun débil eco de las algaradas que arman en otras tierras los irlandeses, polacos, tchecos, rutenios, eslavos del sur, etc: para los que miran a España a través de los manuales históricos de bachilleres y universitarios, con sus batallas de Otumba y el sol que nunca se ponía en nuestros dominios, El Nacionalismo Catalán es un escándalo de lesa patria: para los que creemos y sabemos que España es un núcleo de diversas modalidades espirituales, el libro de Rovira no es tal libro, es más bien la palpitación cordial y robusta de un gran pueblo.

....

No me inquietan a mí lo más mínimo las agitaciones y actitudes del espíritu catalán puestas tan de relieve por el escritor nacionalista. La realidad no me aturde cuando se resiste de formas humanas, con aquella humanidad que fluye de las más íntimas ansias de amor, de espiritualidad, de sed de justicia y benevolencia para todos los hombres y en especial para los hermanos en sufrimientos y desastres colectivos. ¿No es esa la postura espiritual del nacionalismo catalán, señores patriotas? Dentro de la áspera corteza del lenguaje, las ideas del movimiento catalán se desenvuelven en esa zona de simpatía humana. Almirall, Torras y Bages, Prat de la Riba, los hombres de la Lliga ponen el catalanismo en un plano de tan encumbrada alteza, que es imposible despreciarlo sin pecado de lesa humanidad. Sin ser catalán estoy plenamente convencido de que los ideales patrios y culturales han adquirido en Cataluña desarrollo más amplio que en las demás regiones españolas. Esa alteza espiritual veo en el libro del Sr. Rovira, mejor dicho, en el alma catalana que habla en sus páginas.

¿Que se expresan muchas veces en pasión fiera, con altanería, con manifiesto despego a las cosas y hombres de España? Es verdad. Más todavía: el nacionalismo catalán reivindica para su pueblo una zona de cualidades, sentimientos, caracteres y tendencias que no comparte con el alma de España. El contraste de esas dos palabras *Cataluña y España* (incluyendo en la última todo el ambiente español menos Cataluña) es esencial a los ideales nacionalistas catalanes. Y por lo que aquí palpamos, el nacionalismo vasco está troquelado también en los mismos moldes.

....

Cuando se plantean cuestiones nacionalistas, como las de Cataluña y Vasconia, hay que penetrar con serenidad y honda simpatía en el alma de los pueblos. Es el único proceso para fallar en tan serios

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 35

problemas. ¿Como han de pulsar las más intimas y misteriosas palpitaciones de las colectividades si no se asocian a estas con humanidad los que examinan sus gestos, sus ansias de idealidad y bienestar, sus pasiones y hasta las estridencias de algunos exaltados? Debajo de la alborotada superficie existen corrientes fecundas, corrientes de paz, de armonía, de afirmación de los propios valores.

Aquí en España juzgan muchos excelso patriotismo adoptar actitudes de intransigencia y de aparatosa irritación ante las demandas nacionalistas. Creen habérselas con unos cuantos locos y criminales antipatriotas. Y se engañan, se engañan miserablemente. Detrás de unos locos hay muchísimos más locos todavía. Llamadles como queráis: pero convenid en que esa locura es tan real, tan plena de espiritualidad como vuestra cordura patriótica. Miren al trasluz la preciosa ánfora que llamamos España: miren lo que se agita ahí, lo que se remueve en su fondo, las fermentaciones bullentes de los diversos líquidos. Su densidad no es la misma, su sabor concentra aromas de diversa índole. El ambiente de Vasconia no es el de Castilla ni el de Cataluña tampoco. Yo no sé los rasgos puramente étnicos o antropológicos que caracterizan a los vascos, catalanes, gallegos, castellanos, extremeños, andaluces, etc. Gracias a nuestra buena suerte, estamos admirablemente mestizados. Cuanto más mezclados, tanto más fecundos y aptos para la civilización y cultura. Como quiera que sea, una nacionalidad no se define con braquicefalias y dolicocefalias, ni con el color de la piel, ni con el del iris. Pero el ambiente espiritual, profundamente diverso, define y separa las nacionalidades. Los catalanes y vascos nacionalistas reclaman para sus respectivos pueblos esa diversidad de ambiente, frente a las otras regiones de España. Por eso nunca hablan ellos de región, sino de nación.

Jellinek sostiene que «la nación entra en la categoría de esas grandes manifestaciones sociales que no se pueden determinar con los medios de apreciación exterior, que es algo esencialmente subjetivo y como el resultado de un cierto estado de conciencia». (El Estado moderno y su derecho.) Concretándonos al nacionalismo catalán y vasco, no cabe duda de que sus adeptos se solidarizan en ese *algo* esencialmente subjetivo, en un cierto estado de conciencia que reclama seriamente el reconocimiento de su personalidad autónoma. Pero la nación es más que un estado de conciencia; se encarna en realidades exteriores y objetivas, aunque lo niegue Jellinek. Porque resulta que cada ambiente está plasmado durante muchos siglos por generaciones silenciosas con su luz, su cielo, con el paisaje de sus montes y llanos, con las olas de su mar: ahí han ido depositando amores y odios, incontables matices de sentimientos e ideas, infinitos recuerdos y aspiraciones: allá humea su hogar, allá están y viven los suyos, y alrededor de su casa se va formando y estendiéndose la atmósfera espiritual que abarca y cobija los rayos de un mismo foco. En último término ese ambiente no se puede pesar ni medir; pero hay *algo* que siente con fuerza enorme y que se traduce en realidades exteriores y objetivas, *tradiciones*, *historia*, *lengua*, (alma de la nacionalidad), *comunidad de recuerdos y aspiraciones*. Es decir, pura y sencillamente una nación. Los nacionalistas vascos y catalanes se creen en posesión de estas realidades, y aspiran a tenerlas con más plenitud. El día que Vasconia (o Cataluña) se abraze en espíritu solidario para reclamar su personalidad peculiar y autónoma, se habrá consumado el proceso nacionalista.

(De la revista "HERMES" de Bilbao.)

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 36

DE CATALUNYA ESTANT

(Degut a l'anormalitat en el servei de correu, sols podem oferir als nostres llegidors aquestes poques noves retrassades.)

BARCELONA.

En la gran sala de lectura de l'Institut d'Estudis Catalans tingué lloc la sessió anyal inaugurativa de la nova estació de Cursos Monográfics d'Alts Estudis i d'Intercanvi, que compren els cursos de N' Eugeni d'Ors, N'A. Fabra Ribas, En Joaquim Ma. de Barnola, En Victor Bérard, En Teixeira de Pascoaes i En Bosch Gimpera.

Presidí En Josep Ma. Bofill i Pichot, president de la Secció de Ciencies, acompanyat dels senyors En Puig i Cadafalch, En Vallés i Pujals, En Raventós, en representació del alcalde, i en Bosch Gimpera, en la del rector de l'Universitat.

Assistiren al acte representacions de la Mancomunitat, un gran nombre de diputats provincials i els concellers Rull, Muntané, Xicoy, Giralt i Jordá.

Obrí la sessió el senyor Bofill i Pichot, qui després llegí un treball sobre l'Historia de les Ciencies Naturals de Catalunya.

A continuació En Nicolau d'Olwer llegí unes quartilles titolades: La Crónica d'en Muntaner i el seu nacionalisme.

El secretari Sr. Massó i Torrents doná compte del moviment de l'Institut.

Després es procedí a l'entrega dels premis del concurs corresponent al 1917, acabant l'acte entre els aplaudiments de la distingida concurrencia.

Ha sigut inaugurat al Parc el bust del que fou eminent mestre de teixits, En Ramon Batlle i Ribas. El bust, obra d'en Clarassó, está situat en la plaça d'Armes, devant de la Ciutadela.

MATARO

Continuen amb gran activitat els trevalls preparatoris de cimentació per al pont que s'está construint en la riera d'Argentona per compte del Estat.

S'espera que per al proper istiu de 1919 ja circulará el nou tranvía projectat.

PUIGCERDA

El quefe de la Secció Técnica del Teléfon de la Mancomunitat, En Modest Nieto, ha endreçat al alcalde la següent comunicació: «Per disposició del senyor Director de la secció, tinc l'honor de manifestar-li que s'ha rebut en l'oficina central el certificat de l'acord de l'Ajuntament de sa digna presidencia, ratificat per la Junta Municipal, i trovant-se de conformitat amb lo que's demanaba, ha estat concedida l'instalació d'una central telefónica inter-urbana en Puigcerdá».

Les obres començarán tan aviat com l'estat del temps ho permeti.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 37

SAN FELIU DE CODINES

La comissió nomenada per a la creació d'un monument al filántrop En Josep Umbert, fill d'aquesta vila, qui al morir legá 200.000 pessetes a nostre hospital, acordá en sa última sessió començar les obres el próxim mes de Juliol, aixecant-se el monument en el terreny situat devant de dit establiment, lo qual contribuirá a embellir el lloc esmentat.

TARRASA

Ha estat a aquesta ciutat el senyor Shimezo Hada, diplomátic del Japó, amb l'objecte de visitar nostra Escola Industrial, havent quedat sorprés de que'n nostre país hi hagués establiments d'ensenyança tan perfeccionats.

Igualment visitá algunes fábriques de géneros de punt i novetats.

Interrogat breus moments, manifestá que al Japó es desconeixía que a Espanya es fabriquessin géneros tan perfectes i que al tornar al seu país aconsellaría al govern l'intercanvi dels articles de nostra fabricació.

TEATRES

PRINCIPAL

El día 13 del mes passat s'estrená en aquest teatre la revista en cinc quadros «S. M. el Carnaval» lletra del Sr. V. G. i música del nostre paisá i colaborador En Joan Aulí.

Del llibre no'n podem dir gran cosa tota vegada que no té res de particular. La música ja está en certs moments més encertada, en la que s'hi conten números com el de la gitana, que és molt agradable, el cant de les manoles i els *couplets* de la *cocotte*, que la Conesa procura cantar amb tot l'acert possible.

Rebi el mestre Aulí la nostra felicitació pel nou éxit obtingut.

COLON

En aquest teatre s'estrená el quadret dramátic «Maldita sea la Guerra», degut a la ploma del escriptor catalá En Manel Folc i Torres, i que fou estrenat a Barcelona baix el títol de «A Sang i a Foc».

La traducció que'ns serviren en l'esmentat teatre es deguda al Sr. Galé, qui ha sapigut salvar l'ambent de l'obra, cosa difícil en les traduccions.

L'asumpte de l'obra és la guerra europea, i l'acció es desenrotlla en una masía d'un poble Belga; la tendencia que sosté l'autor és pacifista, logrant amb tot l'acert salvar els esculls que, apart la senzillesa de l'argument, ofereix l'obra.

La companyía de la Sra. Grifell presenta l'obra amb bastanta propietat, que acompanyada d'una bona interpretació ha fet que sigués ben rebuda pel nombrós públic que acudeix al teatre Colón.

Per manca d'espai ens veiem obligats a guardar per el próxim número la crónica de la vetllada Político-literaria-musical celebrada en el Orfeó Catalá, S. A. el día 27 del mes passat i que per a dedicar-la an algú, la dedicaren a N'Enric Granados. ¡Pobret!

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 38

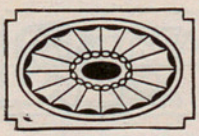

SPORTS

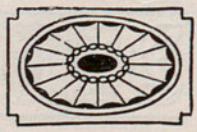

PARTIT DE LA LLIGA "COPA AMISTAD"

Asturias - Catalunya.

A iniciativa de la directiva del Club Asturias s'ha creat aquesta lliga, quina copa será disputada en sis diumenges consecutius pels *teams* de primera força América, (avui Unión) Deportivo Español, Asturias i Catalunya.

Tocá jogar el primer partit als Asturias i Catalunya en camp del primer. Jutje, en Castellanos.

Els nostres varen aliniar–se aixís: Porter: Segon. Defenses: M. Mainou, Mercadé. Mitjos: Ordeig, V. Mainou (capitá) O. Riquer. Devanters: Forns, Biosca, Escudé, Gil, Molas.

Va tractar–se en aquest partit de reforçar la defensa i aixís tinguerem ocasió de veure una magnífica i efectiva línia de mitjos.

La línia de devanters va quedar molt debilitada per haver substituit alguns dels seus bons elements, quins passaren a les altres línies, amb suplents de molt poca empenta.

A tres quarts d'onze *pita* en Castellanos, surt l'Asturias i empeny un bon rato; pren la pilota en Riquer i l'envía an en Molas, que és com si l'enviés al Esperit Sant, doncs la pert; apreta després el Catalunya, passa en Gil un defensa astur quin falla; falla també el porter i en Forns; amo i senyor de la bola, pert l'oportunitat de *shootar* a *corner*.

L'Asturias no bada; previa una petita combinació i aprofitant una sensible fallada d'en Mercadé, pren en Huerta la pilota, surt en Segon, el fan caure a terra i bona nit i bona hora, un *goal!*

No va valdre, no, que'n Riquer i que'n Victor es multipliquessin, ni que'n Molas fes el boig estant cada cop en *off–side*, ni que'n Forns corregués mil vegades el perill d'empassar–se el *chicle* que mastegava, cada cop que queia a terra.

La sort ens va esser contraria, doncs la porta asturiana es va mostrar implacablement imperforable.

No cal desanimar–se per aixó, dons el joc desenrotllat per l'equip en conjunt es dels que porten optimisme al ánim i al fí i al cap encare queden cinc partits per a demostrar qui son els nois del Catalunya.

QUIMET.

L'America i el Deportivo Español van *empatar*.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 39

NOVES

OBITS

El dia 2 del mes passat tingué lloc l'enterro del nostre paisá En Joan Escuder, quina mort fou sentida per tots els que'l coneixíem.

L'enterro sigué una verdadera manifestació de dol en el que hi concorregueren una nodrida representació de la colonia Catalana de Méjic.

El dol sigué presidit per els Srs. Joan Escuder (fill) i Adolf Torroja. Entre els asistents hi apuntarem als Srs. B. Sagrera, Joan Xammar, F. Gou, Olaguer Ordeig, Dr. J. Cosio, L. Torra, L. López, J. Costa, Mateu Valls, A. Velázquez, M. Murga, A. Gavaldá, E. Gavaldá, J. Canet, Félix Yñesta, R. Palá, A. Vila, Joan Guerri, J. Canal, F. Escudé Alís, F. Sancho, Josep Matalí, E. Moreno, J. Guzmán, E. Casanovas, E. Vidal, A. Nicolau, F. Ferrer, Josep Sagrera, F. Llopart, J. Companyet, una representació del Orfeó Catalá, S. A. amb una corona, i altres més que sentim no recordar.

De corones n'hi figuraren unes trenta cinc.

El finat havía sigut ex–president del que fou Centre Catalá, i un amant de Catalunya.

Rebin sa esposa i fills el testimoni del nostre més sincer sentiment.

El día 23 de Juliol últim va morir el que fou bon amic En Carles Miracle Vila, director de la Litografía Española, després de curta malaltía.

El finat disfrutava de generals simpatíes, per lo que la seva mort sigué molt sentida.

Anotarem en el enterro, quin tingué lloc en el Panteón Español, als següents senyors: F. Ayala, F. Alonso, L. Bertran, A. Casamajó, M. Cardó, F. Cabrera, R. Centellas, J. Fontanals, V. de la Fuente, R. Griñó, C. González, D. Montull, C. Miracle, fill, O. Ordeig, A. Ollé, Melesi i Magdaleno Palma, R. Rovirosa, J. Ramos Cuevas, H. Ramirez, M. Sánchez, P. Urías, el director de CANIGO i la planta d'empleats i operaris de la Litografía Española.

Endreçem a la seva esposa, als seus fills i demés familiars el testimoni de nostre sincer condol.

VIATJERS

El mes passat van sortir cap a Barcelona, en el vapor «Montserrat», els senyors Joaquim Gavaldá, Vis–President del Orfeó Catalá, Joan Serdá, gerent de la Compañía de Anilinas Hispano–Suiza i Manuel Puig, soci de la casa M. Puig & Cia.

A tots ells els hi desitjem moltes felicitats i llarga estada.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 40

CANIGÓ
REVISTA MENSUAL CATALANA

FUNDADOR I DIRECTOR:
JOSEP BAUSA RABASA.

SECRETARI DE REDACCIÓ:
ESTEVE BLANCH.

COLABORADORS:
JOAN AULI. ALBERT ROCA.
MARIAN VILAMAR.

Redacció, Administració i Impremta:
5ª Arcos Belem 75.
Telef. Eric. 55–33.
Direcció per a correspondencia:
Apartat Correu 410.

Punts de venda i subscripció:
Llibrería de Frederic Ferrer, 4ª S. Juan de Letrán, 54.
Tabaquería de Josep Vallés, Av. 16 Septiempre, 37.
«Anita» Av. F. I. Madero, 57.

Representant a Barcelona:
LLUIS BRACONS PADRO.
Carme, 56.

Preu de subscripció:
País.....$1.00 trimestre.
Estranjer....Ptes. 2.50 ,,
Número del mes..$0.40

S'admet colaboració literaria i artística.
No's retornen originals, encare que no's publiquin, ni es sosté correspondencia sobre'ls mateixos.

DIRECTORI.

ANILINES.

Compañía de Anilinas Hispano –Suiza. Av. Uruguay, 56 Tel. Eric. 48-77. Méjic, D. F.

ARTICLES PER A LES ARTS GRAFIQUES.

Josep Bausá Rabasa. 5a. Arcos Belem, 75. Tel. Eric. 55-33. Méjic, D. F.

AUTOMOVILS, ACCESORIS

Piana i Mirabent, Av. Juárez, 66. Tel. Eric. 70-32. Mejic, D. F.

AUTOMOVILS, REPARACIO

Rafael Batllori. 4a. Enrico Martínez, 35 i 2a. Tolsa. Tel. Eric. Méjic, D. F.

BARBERIA.

Mateo Balsells. 5a. Bolivar, 41 Méjic, D. F.

BRODATS.

«Anita» Av. F. I. Madero, 57. Tel. Eric. 41-42. Méjic, D. F.

CAFES.

«La Flor de América». Joan Gelada. Av. I. la Católica, 7. Tel. Eric. 80-50. Méjic, D. F.

«Salón Inglés.» Climent Salvá. 3a .Bolivar, 29. Tel. Eric. 13-75. Méjic, D. F.

CAMISERIA.

«Las Novedades» 2a. Bolivar, 22. Tel. Eric. 43-45. Méjic, D. F.

CARBO DE BOLA.

Enric Moreno. Fábrica «La Popular» 4a. Sastrería 50. Tel. Eric. 92-73, Méjic, D. F.

CARROCERIA.

Rafael Batllori. 4a. Enrico Martinez, 35. i 2a. Tolsa, Tel. Eric. Méjic, D. F.

CONSERVES.

Iñesta Germans. 4a. Sol, 48. Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

CONSTRUCTORS.

Safont i Bosch. Av. F. I. Madero, 10, desp. 5. Tel. Eric. 99-03. Méjic, D. F.

CORTINES-PORTES D'ACER

Riba i Amigó, 8ª Ciprés, 242. Tel. Eric. 18-12 Mex. 509 Juárez. Méjic, D. F.

ESPECIFICS

Hemorroidina Basco, Domingo Basco y Pons. Apartat 2805. Méjic, D. F.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 41

FILS PER A CUSIR, ETZ.

Olaguer Ordeig. Fábrica. 3a. Penitenciaría, 34. Tel. Eric. 57-74. Méjic, D. F.

FOTOGRAFIES.

«Napoleón» Av. F. I. Madero, 47 Tel. Eric. 7-90. Méjic, D. F.

Eusebi Vidal. 3a. S. Juan de Letrán, 34. Tel. Eric. Méjic, D. F.

GARATJE

Piana i Mirabent, Av. Juárez, 66. Tel. Eric. 70-32. Méjic, D. F.

GRAVATS.

Tostado, 6ª Magnolia, 141. Tel. Mex. 72-91 Negro. Méjic, D. F.

IMPREMTES.

Enric Gavaldá. 4a. Mesones 110 Tel. Eric. 49-59. Méjic, D. F.

Tallers Gráfics de «CANIGÓ» 5a. Arcos Belem, 75. Tel. Eric. 55-33 Méjic, D. F.

JOIERIES.

Bonnin. 5 de Mayo, 57. Tel. Eric. 45-45. Méjic, D. F.

Joan Guerri. Av. F. I. Madero, 57. Tel. Eric. 9-25. Méjic, D. F.

LICORS.

Iñesta Germans. 4a. Sol, 48. Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

LLANTES

Piana i Mirabent, Av. Juárez, 66. Tel. Eric. 70-32. Méjic, D. F.

MISTOS, FABRIQUES DE

Almela, Montull i Cía. 4a. Gorostiza i Av. Trabajo. Tel. Eric. 90-54. Mex. 64-66 Negro. Méjic, D. F.

Ramon Rovirosa. 2a. Mercado, 25. Méjic, D. F.

MUDANCES, AGENCIA DE

Francesc Gou. 1a. Capuchinas, 15. Tels. Eric. 1-77. Mex. 14-39. Méjic, D. F.

NUVIATJES.

«Anita» Av. F. I. Madero, 57. Tel. Eric. 41-42. Méjic, D. F.

OLIS.

Iñesta Germans, 4a. Sol, 48. Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

PASTISSERIA.

«La Flor de América». Joan Gelada. Av. I. la Católica, 7. Tel. Eric. 80-50. Méjic, D. F.

PUNTES CATALANES.

«Anita» Av. F. I. Madero, 57. Tel. Eric. 41-42. Méjic, D. F.

REPRESENTACIONS.

Josep Bausá Rabasa. 5a. Arcos Belem, 75. Tel. Eric. 55-33. Méjic, D. F.

O. A Carles. Av. Balderas, 62. Tel. Eric. 2-60. Méjic, D. F.

Compañía de Anilinas Hispano–Suiza. Av. Uruguay, 56. Tel. Eric. 48-77. Méjic, D. F.

Iñesta Germans. 4a. Sol, 48. Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

RESTAURANTS.

Salón Inglés. Climent Salvá 3a. Bolivar, 29. Tel. Eric. 13-75. Méjic, D. F.

Triangle Inn Restaurant, Av. Balderas i Morelos. Méjic, D. F.

ROBA, MAGATZEM DE

«Las Novedades» 2a. Bolivar, 22. Tel. Eric. 43-45. Méjic, D F.

SABATERIA.

Sabatería del Elefant. Av. I. la Católica, 12. Tel. Eric. 25-79. Méjic, D. F.

SASTRERIA.

«Las Novedades» 2a. Bolivar, 22. Tel. Eric. 43-45. Méjic, D. F.

SAVONS INDUSTRIALS.

Compañía de Anilinas Hispano–Suiza. Av. Uruguay 56. Tel. Eric. 48-77. Méjic, D. F.

TABAQUERIES.

Tabaquería Mundial, Av. 16 Septiembre, 2. Méjic, D. F.

Tabaquería Josep Vallés. Av. 16 Septiembre, 37. Méjic, D. F.

VINS.

Iñesta Germans. 4a. Sol, 48. Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

TALLERS GRAFICS DE "CANIGO" MEJIC. D. F.

memoriacatalana.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 42

"ANITA"

Brodats, Puntes Catalanas, Nuviatjes.

Especialitat en els encárrecs. - - - - - -

Av. F. I. Madero, 57. - Tel. Eric. 4142.

- Méjic.

PRODUCTOS QUIMICOS Y ESPECIALES

BASCO

MARCA INDUSTRIAL

HEMORROIDINA - BASCO -

El Millor Remei per a la Curació de les

ALMORRANES

SENSE OPERACIO.

CALMA ELS DOLORS A LES PRIMERES CURACIONS

De venda en Drogueríes i Farmacies

DIPOSIT:

DOMINGO BASCO I PONS

APARTAT No. 2805 - - MEJIC. D F.

PREU DEL FRASCO $2.00

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 43

RIBA I AMIGO

CORTINES - PORTES D'ACER

Recomanem nostra

CORTINA ARTICULADA

8a. CIPRES, 242

TELEFONS:

Ericsson 1812. - - Mexicana 509 Juárez.

Apartat 4615.

MEXICO, D. F.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 44

LA PERLA

FABRICA DE MISTOS.

Ramon Rovirosa.

2a. MERCADO, 25 APARTAT 829

MEJIC, D. F.

ANIS KANGURO

ES EL MILLOR

AGENT EXCLUSSIU:
JOSEP BAUSA RABASA
AP. 410 - TEL ERIC. 55-33
5A. ARCOS BELEM 75 - MEJIC

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 45

O·A·CARLES

Sucessor de MAURICE RAOUL - DUVAL

Comissió - Importació - Exportació

Av. BALDERAS, 62 – APARTAT 1359

Méjic, D. F.

BARBERIA

AMBOS MUNDOS

Mateo Balsells.

5a. BOLIVAR 41.

Servei esmerat

i higiénic,

massatje eléctric, etz.

MEJIC, D. F.

TABAQUERIA

MUNDIAL

DIPOSIT DE

Puros Havanos i del País.

Cigarrillos estranjers i del País.

Sucursal: Av. 16 Sepbre. 2

Senyor Comerciant,

no hi posi dupte:

Qui no anuncia

no ven. -:- -:-

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 46

SAFONT I BOSCH.

CONSTRUCTORS I CONTRATISTES.

Av. Francisco I. Madero 10, despatx 5.

Apartat 1921. -:- Teléfon Eric. 9903.

MEJIC, D. F.

Triangle Inn Restaurant

AV. MORELOS I BALDERAS.

(Baixos Associació Cristiana de Joves.)

CUBERT $1.00

□ □ □

S'ADMETEN ABONATS.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 47

GARATJE

EL GRAN TOURISMO

Gasolina i Lubricants

LLANTES DE LES MILLORS MARQUES

Tota mena de accesoris

PER A

AUTOMOVILS

PIANA I MIRABENT

Av. Juárez 66
Apartat Correu 142

MEJIC, D. F.

Teléfon Eric 7032
" Mex 17 Neri

Carrocería i Ferrería

DE

Rafael Batllori.

Balconeria i tota mena de monturres de ferro. Construcció i reparació de carroceries d'automovils i carros; pintura i vestiment dels mateixos. ▫ ▫ ▫ ▫ ▫ ▫

4a Enrico Martinez 35 i 2a. Tolsa

Tel. Eric. Apartat 2007. Méjic, D. F.

FOTOGRAFIA ESPANYOLA

EUSEBI VIDAL

3A, S JUAN DE LETRAN, 34 — MEJIC, D. F.

ESPECIALITAT EN FOTOGRAFIES DE NENS

AQUESTA CASA NO COBRA LUXE PERXO ELS SEUS PREUS SON ECONOMICS

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 48

AGENCIA DE MUDANCES

— DE —

FRANCESC GOU.

Mudances, Embalatjes, Embarcs i Desembarcs.

—: PROMTITUT I ECONOMIA. :—

Aquesta Agencia compta amb un excelent servei de conductores per a trasportar pianos i caixes de caudals.

Despatx: Ia. CAPUCHINAS 15.

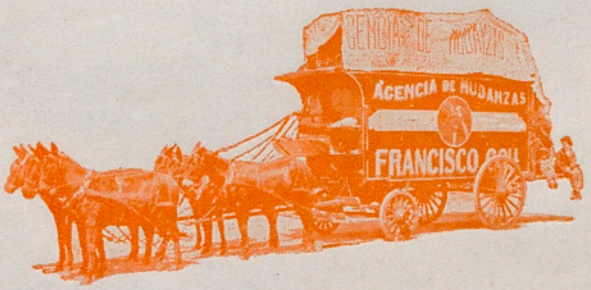

Teléfons:

Mexicana 1439.-

Ericsson 177 - -

MEJIC, D. F.

TALLER DE JOIERIA

— DE —

JOAN GUERRI.

AV. F I. MADERO, 57 TELEFON ERIC 925.

ES FAN I ES REFORMEN JOIES DE TOTES MENES.

ESPECIALITAT EN GRAVATS I ESMALTS.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 49

Un calçat de bon gust:

Una marca de calçat americá per a les xamoses senyoretes del ROSER CATALA, quina ha contribuit a fer famosa a la

Sabateria del Elefant.

Casa Central: Av. Isabel la Católica, 12.
Sucursal A: Av. Hombres Ilustres, 75.
Sucursal B: 3a. Tacuba, 37. □ □ □ □

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 50

TALLERS GRAFICS
DE "CANIGO"

Impresions Artistiques
Gravats en Acer - -
Treballs Comercials
Relleu - Tricromia -
Articles per a - - -
Papeteries - Targetes
Dols - Postals - etc.

Sa. MARCOS BELEN, 75
APARTAT CORREU 410
TELEFON ERIC. 5533
MEXIC, D. F. - - -

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 51

TALLERS GRAFICS DE "CANIGO"

Impresions Artístiques
Gravats en Acer
Treballs Comercials
Relleu - Tricromía
Articles per a
Papeteries - Tarjetes
Dols - Postals - etz.

5a. ARCOS BELEN, 75
APARTAT CORREU 410
TELEFON ERIC. 5533
MEJIC, D. F.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Ciutat de Mèxic, 1918-1919], 1/8/1918, pàgina 52